

OBSAH

Editoriál	2
Škôlkovinky	3
Akcie ZŠ	4 - 8
Interview	9, 12
Spolu to zvládneme	10
Jeseň v detskom klube	11
Ako ľudia oslavujú	
Sviatok všetkých svätých	13
UNESCO	14
Z detských pier	15
Hejného metóda	16
Jesenné štvorsmerovky	17
Sv. Mikuláš vs. Santa Claus	18
Zaujímavosti o Vianociach	19
Súťaž, Pripravujeme	20

Adelka Bérešová KVETY

Editoriál

Tak, milí žiaci, a je to tu!

Vychádza prvé číslo nášho školského časopisu v tomto školskom roku a plánujeme ešte číslo zimné, jarné a verím, že i letné.

Naša škola sa nachádza vo výnimočnom prostredí s výnimočnými žiakmi, takže námetov na príspevky by mohlo byť až až....čaro folkmarskej prírody v hociktorom ročnom období, športové aktivity, vaše dojmy z kultúrnych podujatí, súťaží, príbehy z prázdnin, zaujímavých akcií či besied. Podelte sa s nami o zážitky i postrehy z nich! Oceníme, samozrejme, aj vašu vlastnú tvorbu, ktorú ste možno nemali odvahu zverejniť. Veľa závisí hlavne od vás! Čím budú vaše príbehy a príspevky zaujímavejšie, tým bude náš časopis lepší a lákavejší pre čitateľov. Veď to je predsa naša priorita! Aby sa naši čitatelia tešili na každé nové číslo Infoška! Tak teda čítajte, dumajte, zapisujte, prispievajte, kritizujte, navrhujte inovácie! Tešíme sa na všetko! A teraz si už pekne sadkajte a začnite čítať...

A aby som nezabudla, do Vianoc ostáva už len 21 dní. :-)) Zahodíme za hlavu všetky starosti a srdcia majme plné lásky a radosti. Požehnané sviatky a šťastný nový rok!

Mgr. Jana Gulová, riaditeľka školy

Škôlkovinky

Naša cyklo-triáda. V jeden slnečný deň sme vybrali bicykle, odrážadlá, kolobežky a spoločne sme si spríjemnili naše dopoludnie na školskom ihrisku. Zopakovali sme si všetko, čo potrebujeme vedieť pri bezpečnej jazde na bicykli. Vieme, že prilba a reflexné prvky sú pre našu jazdu veľmi dôležité.

Opekačka . Prvý slnečný októbrový deň sme využili na opekačku. Klobásky, chlebík, zemiačky, dobroty čo nám pribalila mamka nám veľmi chutili a naše dopoludnie dopadlo na 1***** 😊 Na záver

sme si vyskúšali jazdu na štvorkolke .

Divadielko MALÍ HUNCÚTI. V jedno októbrové dopoludnie k nám zavítala návšteva. Nebola obyčajná, ale taká, ktorá nám prostredníctvom divadielka ukázala čo sa patrí a čo nie, ako a prečo sa máme umývať a prečo je dôležité si po sebe hračky upratať. Katka s Alexom nás naučili nové pesničky a spolu sme si dobre zacvičili.

Jesenné tvorivé dielne. Zavítalo k nám Babie leto a s ním aj množstvo nápadov na tvorenie. Škoda by to bolo nevyužiť a tak naše deti spolu s rodičmi, starými rodičmi tvorili v škôlke jednu radosť. Výsledkom ich snaženia sa teraz môžete pokochať aj vy 😊

AKCIE ZŠ

Začiatok školského roka

Školský rok sa začal 2. septembra 2019. Slávnostné otvorenie sa aj vďaka peknému počasiu konalo na školskom multifunkčnom ihrisku. Školákom sa prihovorila pani riaditeľka aj pán starosta. Obaja srdečne privítali 10 nových prvákov, ktorých druhou mamkou sa pre tento školský rok stala p. učiteľka Evka Miženková.

Cvičenia v prírode

Pekné jesenné počasie sme s deťmi z 1.stupňa využili na "Cvičenia v prírode". Vybrali sme sa smerom k vysielaču. Po ceste sme zdolávali prírodné prekážky, ale najväčšou radosťou bola hra s prírodninami.

Cezpoľný beh

Zmena miesta konania súťaže všetkým našim bežcom neprospeľa. Heroický výkon na hrane svojich psychických a aj fyzických možností podal Marko, ktorý nakoniec zvládol tri kilometre v druhom najlepšom čase. Spolu s víťazom vyčnievali pred zvyškom pelotónu o priepastnú minútu. Do prvej dvadsiatky sa zmestili aj Dávid a Martin. V dievčenskom behu Natália držala krok s tými najlepšími, ale nohy nedokázali vylepšiť piate miesto. V budúcom roku sa nám však črtá vynikajúce družstvo dievčat, keď Petra obsadila desiate a Kajka trináste miesto. Celkovo dievčatá ako kolektív obsadili štvrté miesto.

A takto túto udalosť prežívala priama účastníčka našej školy Karolínka Jusková zo 6. triedy: V piatok 20. septembra sme sa zúčastnili na okresnom kole v cezpoľnom behu. Konal sa v meste Gelnica pri zimnom štadióne. Z našej školy súťažilo 8 žiakov - 4 dievčatá a 4 chlapci. Z dievčat boli súťažiteľ Karolína, Kristína, Natália a Peťa. Na 4.mieste sa umiestnila Natália a na 8.mieste Peťa. Bolo to napínavé, pretože Natália bežala s jednou súperkou, a predsa skončila pred ňou. Z chlapcov súťažili Martin, Dávid a Marko. Marko sa nakoniec umiestnil na skvelom 2.mieste, a preto mu gratulujeme. Sme naňho hrdí. Mne Karolíne sa nie najlepšie bežalo, ale bola som rada, že som dobehla.

Návšteva Múzea SNP Banská Bystrica

V septembri sme sa navštívili Múzeum SNP. Na začiatku sme absolvovali prednášku o holokauste. Potom nasledovala exkurzia po múzeu SNP. Počas prednášky sme sa dozvedeli zaujímavosti o prvej svetovej vojne, o priebehu SNP a o druhej svetovej vojne. Vypočuli sme si aj spomienky, zážitky konkrétnych ľudí, ktorí SNP prežili. Videli sme zaujímavé

exponáty z prvej svetovej vojny, z priebehu SNP a z druhej svetovej vojny. Veľmi sa nám táto exkurzia páčila. Dozvedeli sme sa veľa zaujímavostí o vypuknutí a priebehu SNP.

Miška Jakubišinová, 9. trieda

KOLESOMÁNIA

V stredu 2. októbra sa uskutočnil už 3. ročník KOLESOMÁNIE: Táto akcia sa každoročne koná pri príležitosti Európskeho týždňa športu. Zúčastnilo sa jej 28 žiakov z 1. stupňa našej školy, ktorí v tento výnimočný deň prišli do školy na bicykloch, kolobežkách či kolieskových korčuľiach. Žiaci sa okrem zdolávania prekážkovej dráhy na kolesách prešli aj po obci. Všetci kolesomaniaci boli odmenení vecnou cenou, diplomom alebo aspoň účastníckym diplomom. Víťazom blahoželáme.

Bicykel – chlapci:

1. Maxík Kandra
2. Riško Pokuta
3. Dominik Jalč

Bicykel – dievčatá:

1. Renátka Džuganová
2. Elenka Lörincová
3. Lenka Tomašková

Kolobežky: Samko Hruška, Terezka Mišendová

Kolieskové korčule: Helenka Kováčová

Milión detí sa modlí ruženec

S radosťou sme sa zapojili do celosvetovej modlitebnej iniciatívy s názvom Milión detí sa modlí ruženec. Slovom sv. pátra Pia: „Keď sa milión detí bude modliť ruženec, svet sa zmení.“

Okresné kolo v stolnom tenise

16. októbra v stredu sme sa zúčastnili na stolnotenisovom turnaji v Smolníku. Naše družstvá chlapcov a dievčat prichádzali na turnaj s malými dušičkami, ale odchádzali hrdí s diplomom pod pazuchou. Dievčatá v zložení Matka, Kajka, Natália a Natália svoje zápasy zvládli bez problémov. Vo finále sa nám už lepila smola na rakety a nestačili sme len na Helcmanovce. Blahoželáme k druhému miestu. Chlapcom naopak vstup vôbec nevyšiel, ale postupne sa od zápasu k zápasu zlepšovali. Nakoniec o krásnom druhom mieste rozhodovalo skóre, čo bolo naklonené v náš prospech. Kiko, Dávid, Marko a Martin sa tak mohli tešiť s druhého miesta. Blahoželáme. *Dňa 16. októbra sme sa zúčastnili na turnaji v stolnom tenise. Bola to napínavá hra ale napriek tomu sme sa umiestnili na druhom mieste. Síce sme nestačili na Helcmanovce, ale boli sme šťastní z druhého miesta. Chlapcom sa na začiatku vôbec nedarilo, ale po chvíli sa začali zlepšovať. Nakoniec však skončili druhí ako my dievčatá. Zo Smolníka sme išli všetci hrdí domov s diplomom v ruke. Mysleli sme si, že vyhráme 1.miesto, ale to nevadí. S Gelnicou sme hrali výborne, všetky zápasy sme s nimi vyhrali. Sme na seba hrdí a tešíme sa na súťaž vo florbale. (Kajka Jusková)*

JAKLOVSKÝ BICYKLÍK

Skupina cyklonadšencov z našej školy sa zúčastnila na skvelom podujatí Jakľofski biciglík. Blahoželáme Markovi Klukovskému, ktorý bol našim najrýchlejším pretekárom a obsadil pekné 2. miesto. Organizátorom ďakujeme, že sme si mohli užžiť atmosféru tejto krásnej akcie.

McDonald Cup - minifutbal

Turnaj začínajúcich hviezd a hviezdíček konajúci sa v Kluknave v miestnej telocvični nám úplne neprial. Sekunda nás delila od finálovej skupiny a od víťazstva nad Gelnicou. Zahodené šance nás mrzeli zase v zápase proti Margecanom. Jedno víťazstvo s remízou nestačilo. Výkony Mateja, Maxa a Maxa, Samka, Dominika, Šimona a najlepšieho brankára Šimona boli na hranici ich možností. Super chlapi.

Okresné kolo - florbal dievčat

Mníšek nad Hnilcom uvítal po rekonštrukcii palubovky dievčatá z celého okresu na turnaji vo florbale. Dievky nabudené sa od prvého zápasu pustili do súperiek bez rešpektu. V skupine ani v zápase o postup do finále sme nespoznali premožiteľa. Družstvo Gelnice v boji o prvenstvo nás už zdolalo. Dievčatá v zložení Miška, Nikolka, Peťa, Natália a Natália, Kika, Zuzka, Kajka s manažérkou Paulou skončili nakoniec na krásnom druhom mieste. Paráda, dievky.

TEATRO A GRAFFITI V LAVICI

či priamo na lavici mali možnosť si vyskúšať starší žiaci. Zamerali sa najmä na prípravu graffiti sketchu a vyskúšali si techniky maľovania sprejom. Za zaujímavé spestrenie vyučovania ďakujeme. „Bolo to super! Bolo to také iné a veľmi sa mi to páčilo. Nikdy predtým som nedržala v ruke sprej na graffiti. Aj preto to bol pre mňa veľký zážitok. Keď

Spišské osvetové stredisko usporiadalo v našej škole interaktívne workshopy s názvami Teatro v lavici a Graffiti v lavici. Divadelný workshop Teatro v lavici bol určený žiakom, ktorí majú záujem nielen o prácu herca, ale aj recitátora. Účastníci workshopu si vyskúšali pohybové a hlasové cvičenia. Oboznámili sa s prácou hercov a režiséra. Praktickou divadelnou skúškou za krátky čas nacvičili krátke detské divadielko Berona. Graffiti v lavici,

som sprejovala, cítila som sa super. Veľmi sa mi páčilo, čo sme nasprejovali my dievčatá. Som veľmi rada, že sa niečo také na našej škole uskutočnilo a že som sa toho mohla zúčastniť. Úplne super bolo, že som nemusela byť na ostatných hodinách.“
(Laura Lörincová)

Úcta k starším 27. 10. 2019

„Človek je krásny nielen vtedy, keď má pružný krok.“

Naše deti vzdali úctu svojim starým rodičom. Krátkym kultúrnym predstavením sme im chceli vyjadriť našu úctu a úprimné poďakovanie za ich prácu, cenné rady, slová povzbudení a pomoc pri výchove. Sme radi, že sme seniorom mohli vyčariť úsmev na tvári.

BUBNOVAČKA

Dňa 19.11 sa naša škola zúčastnila na akcii s názvom Bubnovačka. Je to akcia, ktorá má symbolicky upozorniť na dôležitosť ochrany detí pred násilím a otvoriť v spoločnosti tému včasnej prevencie. Myšlienka podujatia „Aby bolo deti lepšie počuť“ zaznela 19. novembra 2019

Slovenskom v hlasnom rytme bubnov od 10.00 – 11.00 h. už po šiestykrát. Deti boli najprv informované o myšlienke tejto akcie a potom sme spolu „bubnovali“ na školskom ihrisku. Všetkým deťom ďakujeme za zapojenie sa do Bubnovačky.

ÚPRAVA 3. triedy

V jeden upršaný novembrový večer sa po práci stretli ochotné mamičky našich tretiačiek odhodlané zestetizovať pracovné prostredie svojich detí v škole. Za pár chvíľ triedu vyzdobili, vytepovali pohovku, doniesli koberec a premenili tento priestor tak trochu na rozprávku. Na estetizácii sa ešte pracuje. O niekoľko dní pribudli podsedačky a nové kvetináče. Za nápady, ochotu, čas a samotnú realizáciu ďakujeme. Aby som nezabudla. Tretiačkom sa teraz trieda páči oveľa viac ako predtým.

INTERVIEW

Na naše otázky odpovedali vedúca školskej jedálne Ing. Mária Kollárová (MK) a pani kuchárka Marcela Jalčová (MJ). Za všetkých zvedavcov sa pýtali Kika Puškášová a Zuzka Hofmanová.

1. Koľko rokov už pracujete v našej školskej jedálni?

MK: V školskej jedálni pracujem už od roku 1991, teda to bude 25 rokov.

MJ: V školskej jedálni pracujem už 22 rokov.

2. Čo vás viedlo k tomu, aby ste sa uchádzali o túto prácu?

MK: Po materskej dovolenke som si zháňala prácu. Vedela som, že pani vedúca je v dôchodkovom veku, tak som si podala žiadosť. Brala som do úvahy aj to, že mám malé deti a pri tejto práci si ich budem môcť priviesť do materskej školy, vyzdvihnúť ich odtiaľ, a že budem môcť byť s nimi.

MJ: V prvom rade potreba zárobku a kolektív. Potreba byť medzi ľuďmi, nielen sedieť doma.

3. O koľkej začínate / končíte v práci?

MK: Pracovná doba je osem hodín. Oficiálny začiatok je o 7:30. Prispôsobujeme to potrebám jedálne. Často bývam v práci už od 6:00 alebo 6:30.

MJ: Začíname o 7:30 a končíme o 15:30. Závisí to od situácie. Ak je to potrebné, začíname skôr.

4. Ako vyzerá váš bežný pracovný deň?

MK: (Smiech) Rušne. Hlavne rušne. Každý deň je nejaká práca, ktorá sa robí pravidelne. To znamená, musím urobiť rannú dochádzku stravníkov podľa vyhlásených detí v materskej aj v základnej škole. Potom sa spravidla normujú potraviny na daný deň. Potom sa nakúpia potraviny a urobí sa príjem, urobí sa stravný list, čiže výdaj potravín, no a následne pripravujeme ďalší deň, aby sme vedeli, čo nám treba nakúpiť, čo nám chýba, ako sa zariadime, to sa dohadujeme priamo s kuchárkou, ako vyriešime nejaký vzniknutý problém na ďalší deň. Toto je každodenná rutina. Potom sú aj iné povinnosti, buď idem do obchodu na nákup potravín, alebo robím jedálne lístky alebo mzdové záležitosti. Toto celkom vyplňa pracovný čas.

MJ: Ráno prídem do práce, prezlečiem sa. Naberieme si vodu do kotla, aby sme mali teplý čaj. A začíname variť. Očistíme si cibuľu, nakrájame mäso, závisí to od toho, čo je na jedálnom lístku daného dňa. Keď je navarené, začíname výdaj stravy škôlkarom, školákom aj ostatným stravníkom. Keď sa ukončí výdaj stravy, nastáva upratovanie hrncov, riadu. Veľmi nás teší, keď nie je veľa odpadu, to znamená, že vám chutilo. Potom musíme dať do poriadku celú kuchyňu, aby bola pripravená znova na ďalší deň.

5. Ako vzniká jedálny lístok ?/ Čím sa inšpirujete pri jeho tvorbe?

MK: Jedálny lístok sme povinní robiť. Je na to vyhláška. Robí sa podľa zásad zostavovania jedálnych lístkov a v súvislosti s platnými materiálno-technickými normami. Dbáme na to, aby bol jedálny lístok pestrý, to znamená, aby sa nám neopakovalo jedlo v rámci jedného mesiaca, či týždňa. V jednom týždni platia určité zásady. Musia byť zastúpené všetky druhy potravín tak, aby bola dodržaná energetická a nutričná hodnota pripravovaných pokrmov. To znamená, že v jednom týždni musia byť zastúpené mäsité jedlá, polomäsité jedlá, bezmäsité jedlá, zeleninové a múčne pokrmy, vo vysokej miere ovocie, zelenina, mlieko a strukoviny. Dbáme aj o to, aby do jedálneho lístka boli zaradené také jedlá, ktoré deti majú radi a zjedia ich. Do určitej miery a v rámci možností rešpektujeme obľúbenosť jedál a taktiež náboženské zvyklosti nášho regiónu, napríklad dni pôstu. Spravidla na odporúčanie zaraďujeme v tie dni bezmäsité jedlá. (Pokračovanie na str. 12)

SPOLU TO ZVLÁDNEME 17. 10. 2019

Moja babka je tá najlepšia babka na celom svete. Vždy mi upečie koláč, navarí ten najúžasnejší obed a večeru, uprace mi izbu. Keď nepočúvam, nekričí (len trochu). Ale aj tak je to tá najlepšia babka na celom svete. Také sú predsa všetky babky. Nemyslíš? *Barborka 7. tr.*

Moja babka je najúžasnejšia babka na celom svete. Dovolí mi všetko, čo len chcem a splní mi všetky prania. Zato ju veľmi ľúbim. Môj dedko je vždy trochu nervózny aj trochu pokričí. S babkou spolu vždy pečieme a varíme. Najradšej spolu robíme čokoládové koláče a úplne najradšej jej vyjedám plnku z koláča. *Maťa 6. tr.*

Starých rodičov mám strašne rada, babka ma naučila aj vyšívať a dedko ma zapája do prác, naučil ma správnu techniku lezenia. Keď som u starých rodičov, babka mi stále uvarí na obed moje najobľúbenejšie jedlo. Mám ich oboch rada aj preto, lebo mi všetko dovoľia a sú ku mne milí a dobrí. Keď máme čas, tak s babkou pečieme koláče alebo lúštíme krížovky. *Laura 6. tr.*

Moji starí rodičia sú milí a múdri. Môžem im povedať všetko, čo ma trápi.. Môžem sa na nich vždy spoľahnúť. Nemôže byť deň bez toho, aby sa moji starí rodičia neusmievali. Ak by taký deň aj bol, nebol by dobrý. Nevieť, čo by som bez nich robila. Vždy mi prinášajú radosť. Bez nich by bol môj život smutný. *Talula 6. tr.*

Jeseň v Detskom klube

Jablkové hody

Počas jesenného obdobia sa deti učili zaujímavé informácie o jablkách, vysádzaní jablkových stromov, zbere jabĺk a produktov, ktoré môžeme z jabĺk vyrobiť. V rámci tohto vzdelávania sa deti a ich rodičia zúčastnili na akcii „Jablkové hody“. Na tejto akcii deti s rodičmi v skupinách súťažili vo vedomostnom kvíze o jablkách. Šikovné mamičky upiekli chutné jablkové dobroty, ktoré deti ochutnávali a súťažili aj o najrýchlejšieho papkáča jablkových koláčov, ktorým sa stala Zinka Kerekešová.

Knížnica Margecany

Keďže v ŠKD podporujeme rozvoj čítania s porozumením, tak sme sa v októbri zúčastnili na exkurzii v knižnici v Margecanoch. Deti sa dozvedeli, že knihy si nemusia vždy len kupovať, ale môžu si ich aj požičať. V príjemnom prostredí knižnice sme si spoločne prečítali príbeh o Meduške a Strapúškovi.

Jesenné dielničky

Október bol zameraný aj na výrobu jesenných výrobkov, na ktorú sme pozvali aj rodičov a súrodencov. Pri teplom čaji sme spolu strávili pekné popoludnie, vyrobili sme si jesenné vence, tekvičky a krásne obrázky z jesenných plodov.

Jesenný koláčik

S deťmi sme sa koncom októbra vybrali na malý výlet do Gelnice. Poobedie sme strávili v malej cukrárničke, kde si deti pochutnali na sladkých koláčikoch a čaji.

Tradícia sv. Martina

V súčasnosti sa veľa sviatkov spája so západnou kultúrou, (Halloween, Santa Claus). Deti niekedy nevedia aké sviatky alebo tradície sú typické pre nás. Preto sme sa rozhodli usporiadať „Lampiónový sprievod“, ktorý súvisí práve s tradíciou sv. Martina. Deti už dnes vedia, že sv. Martin neprichádza len na bielom koni, ale, že to bol človek, ktorý priniesol do života chudobných nádej a svetlo nádeje.

6. Aké zmeny prinieslo pre vašu prácu bezplatné stravovanie?

MK: Neskutočný ruch a zhon. Práca naozaj veľmi pribudlo v každej oblasti. Či už je to dochádzka stravníkov. To sa musí veľmi starostlivo sledovať. Niekedy vyhlásené deti prídu na obed. Určite je potrebné nakupovať častejšie, väčšie množstvá potravín, varí sa viac jedla. Ďalej je to náročné na logistiku uskladňovania potravín. Počet stravníkov sa v našej školskej jedálni v súvislosti s bezplatným stravovaním zdvojnásobil.

7. Čo sa Vám páči na vašej práci? Čo by ste zmenili na vašej práci?

MK: Páči sa mi napríklad to, keď sa nám podarí jedlo a vidím, že deťom to chutí, že jedlo zjedia, že žiadajú duple. Proste keď vidím, že tá práca nie je zbytočná. Veľmi ma poteší, keď počujem cez okienko, keď deti povedia mňam. Zmenila by som niečo, čo moju prácu výrazne ovplyvňuje, či limituje. Je to systém financovania školských jedální, pretože financie často nestačia pokryť všetky požiadavky. Ďalej by som veľmi rada doplnila technické vybavenie kuchyne, obnovila inventár kuchyne a zároveň by som doplnila personál.

MJ: Teší ma, že zmeny už nastávajú. Ide hlavne o vybavenie kuchyne. Máme konvektomat, ten je pre nás veľkou pomôckou a máme objednané nové rúry. Hlavne inventár.

8. Ako sa Vám pracuje s kolegynami?

MK: Dobré. Našli sme si k sebe cestu. Snažím sa byť ústretová, mať priateľský postoj ku kolegyniam. Keď je treba, človek musí povedať, opraviť, napomenúť. V každom prípade sa snažím, aby sme pracovali v pohode, nie v strese. Musím zároveň pochváliť aj kolegyné. Sú ústretové, nevyvolávajú zbytočné problémy.

MJ: Veľmi dobre.

9. Kto varí u Vás doma?

MK: Ja. Občas manžel, ale to len keď chce niečo špecifické. Bežne varím ja.

MJ: U nás doma varím ja. Sem-tam manžel aj syn.

10. Aké je Vaše obľúbené jedlo?

MK: Mám rada omáčkové jedlá, cestovinu.

MJ: Maďarský guláš.

11. Už Vám niekto niečo dobré navaril? Čo to bolo?

MK: Manžel. Väčšinou robieva minútky a kadečo iné podľa vlastnej fantázie. Vždy tam zamieša niečo iné, nové. Je to chutné a mám to rada.

MJ: Jasné. Manžel mi navaril guláš a veľmi rada mám jeho zemiakové placky. Syn Dominik mi urobil veľkonočnú plnku. Dokonca skúšal aj pizzu, cesto som mu pripravila ja, ale zbytok zvládol sám.

Ďakujeme za trpezlivosť, ochotu, čas a samozrejme za chutné jedlá, ktoré vznikajú vďaka vám v našej školskej jedálni.

AKO ĽUDIA OSLAUVUJÚ SVIATOK VŠETKÝCH SVÄTÝCH

HALLOWEEN - Amerika

Halloween pochádza zo 16. storočia a Oslavuje sa 31. októbra. Ide o pohanský keltský sviatok. Kelti verili, že v túto noc prichádzajú na zem mŕtvi. Na tento sviatok si ľudia zdobia svoje domy rôznymi dekoráciami napr. vyrezávanou tekvicou nazývanou Jack O'Lantern. Táto tekvica je symbolom halloweenu. V túto noc chodia deti v kostýmoch do ulíc, po domoch a pýtajú sladkosti s formulkou "trick or treat".

DEŇ MŔTVÝCH - Mexiko

V Mexiku sa oslavuje iný sviatok jeho meno je Día de los muertos, čo v preklade znamená Deň mŕtvych. Tento sviatok sa oslavuje od 31. októbra do 2. novembra. Mexičania pestro ozdobujú hroby svojich blízkych. Tieto dni oslavujú veselo, hudbou a tancom.

OBON – Japonsko

Obon je budhistický sviatok. Jeho oslavy trvajú tri dni. Tento sviatok sa v Japonsku oslavuje približne 500 rokov. Rodina sa v tie dni stretne a všetci spoločne idú k hrobke svojho blízkeho. Hrobku očistia a potom sa pomodlia a zapália lampáše. Lampáše majú pomôcť dušiam zosnulých orientovať sa. Tradíciou týchto sviatkov je aj tanec nazývaný Bon-Odori.

VŠETKÝCH SVÄTÝCH – Slovensko

A nakoniec tu máme takzvané „dušičky“. Ako sa oslavujeme dušičky snáď vieme. Ale viete, ako oslavovali dušičky naši predkovia? Gazdiné zvykli piecť žemle v tvare hnátov a koláče plnené džemom a maslom, ktoré rozdávali chudobným žobrákom, stojacim pri cintorínoch. Hovorilo sa, že duše mŕtvych v predvečer sviatku vychádzajú na jednu noc z očistca. Ľudia tiež hádzali do ohňa rôzne pokrmy pre mŕtvych príbuzných.

Z internetu upravila Barborka Petkáčová

UNESCO

Je skratka pre anglický termín pre United Nations Educational, Scientific and Cultural organization. Je medzivládna organizácia spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru. Jednou z činností organizácie je aj vytváranie Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva národov z celého sveta. Pôvodný názov zoznamu v angličtine je UNESCO's World Heritage List - Zoznam svetového dedičstva. Pomocou tohto zoznamu chce chrániť historicky a vedecky významné pamiatky. Okrem tohto známejšieho zoznamu vedie aj zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva, čím ochraňuje svetový duchovný majetok. Organizácia tiež prispieva k zachovaniu medzinárodného mieru a bezpečnosti a posilňuje spoluprácu štátov vo výchove, vzdelávaní, vede a kultúre. O jej vzniku sa hovorilo od roku 1942, kedy sa vo Veľkej Británii stretli vlády európskych krajín. Ústavu UNESCO nakoniec 16. novembra 1945 podpísalo 37 krajín. Dvadsať štátov ju ratifikovalo v roku 1946, kedy aj nadobudla platnosť. K zakladajúcim krajinám patrilo aj Československo. Organizácia sídli v Paríži a na jej čele je generálna riaditeľka Audrey Azoulay.

Z internetu upravila Paula Puškárová

V zozname UNESCO sa nachádzajú rôzne kultúrne pamiatky a prírodné vzácnosti aj z našej krajiny, s ktorými vás budeme oboznamovať aj v našom školskom časopise. Začneme pamiatkou, ktorú asi každý z nás pozná a nie je od nás ďaleko.

Spišský hrad

Spišský hrad je zrúcanina hradu. Hrad je národnou kultúrnou pamiatkou a od roku 1993 je ako súčasť pamiatkového súboru Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia zapísaný na Zozname Svetového dedičstva. UNESCO. Od roku 1990 je hradné bralo spolu s hradným komplexom chránené ako chránený prírodný

výtvor, od roku 1996 ako národná prírodná pamiatka Spišský hradný vrch. Hrad je dnes v stave rekonštruovaných a zakonzervovaných zrúcanín. Úmyslom konzervátorov bolo hradný areál sprístupniť verejnosti. Na základe dlhoročného archeologického a architektonického výskumu a jeho výsledkov sa postupne stavebne a expozične sprístupnili jednotlivé priestory Spišského hradu. Najrozsiahlejšiu časť hradného areálu zaberá dolné nádvorie upravené ako otvorený priestor zo zakonzervovanými základmi budov a hradného opevnenia. Hlavná časť zachovaných budov sa nachádza na hornom hrade, kde zaujme predovšetkým renesančná arkádová chodba pochádzajúca z prelomu 16. a 17. storočia. Mala funkciu spojovacieho článku medzi západnými gotickými palácmi, obrannými časťami a kaplnkou. Dnes slúži ako expozičná miestnosť s výstavou obranných zbraní a archeologických nálezov. Z internetu upravil Šimon Kuchta

Úloha: V ktorom roku bol Spišský hrad zapísaný do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO?

Škrečkove dobrodružstvo

Prišla jeseň, ušlo leto,
škrečok letí so školskou metlou.

Metla sa mu rozpadla,
na záhradu dopadla.

Škrečok spadol na stromček,
potom z hrušky na domček.

Skotúľal sa do rýny,
spadol na dvor rodinný.

Našlo ho tam dievčatko,
zobralo ho nakrátko.

Mamka škrečka chytila
a z domu ho vyhodila.

Škrečok z toho zosmutnel
a na zlý svet zanevrel.

Zavolať si sokola
a lietali dookola.

Takto hľadel na svet z výšky,
až kým neodišli zlej nálady

aj posledné zvyšky.

Miško, Šimon, Lukáš 6. tr.

Október

Október je mesiac starších,

Poteší ho darček od mladších.

Listy nám už padajú, lastovičky odlietajú.

Vyrežeme tekvicu, položíme na policu.

Halloween je čarovná noc,
má magickú zvláštnu moc.

Na dušičky spomínáme,
starším k hrobom prichádzame
a sviečky zažínáme.

Laura, Paula

Jeseň

Prišla jeseň, listy všade,
až mi z toho blúzni v hlave.

Keď je z rána mráz,
všetko sa trblieta zas.

Šarkan, vietor, hmla a dážď...

Prišla jeseň. Je tu zas.

Laura, Kajka, Maťa

Tamarka Jakubišinová VLK

VIANOČNÉ

Zvoní, zvoní zvonček malý,

Vianoce sú pred dverami.

Rozvoniava celý dom,

cingi-lingi, cingi-bom.

Na okienko mrázik kreslí.

Vianoce k nám radosť vniesli.

Pod stromčekom darček malý,

boli z neho všetci radi.

Máme doma jedličku,
na jedličke hviezdičku,
na stromčeku krásne svieti,
pozrite sa na ňu, deti!

Štvrtáci

15

HEJNÉHO METÓDA

ZASLÚŽENÁ RADOSŤ Z POZNANIA

Pokračovanie z minulého čísla školského časopisu

Hejného metóda je založená na rešpektovaní 12-ich základných princípov, ktoré geniálne skladá do uceleného konceptu tak, aby deti objavovali matematiku samy a s radosťou. Vychádza zo 40 rokov experimentov a prakticky využíva historické poznatky, ktoré sa v dejinách matematiky objavujú od starovekého Egypta až do dnešných dní.

10. PRÁCA S CHYBOU

PREDCHÁDZAME U DETÍ ZBYTOČNÉMU STRACHU

Dieťa, ktoré by malo zakázané padať, by sa nikdy nenaučilo chodiť. Analýza chyby vede k hlbšej skúsenosti, vďaka ktorej si deti ďaleko lepšie pamätajú dané poznatky. **Chyby využívame ako prostriedok k učeniu.** Podporujeme deti, aby si chyby našli sami, a učíme ich vysvetľovať, prečo chybu urobili. Vzájomná dôvera medzi dieťaťom a učiteľom potom podporuje radosť žiakov z odvedenej práce.

11. PRIMERANÉ VÝZVY

PRE KAŽDÉ DIEŤA ZVLÁŠŤ PODĽA JEHO ÚROVNE

Naše učebnice obsahujú úlohy všetkých obtiažností. Tým, že slabší žiaci vždy nejaké úlohy vyriešia, **predchádzame pocitom úzkosti a hrôzy** z ďalších hodín matematiky. Tým najlepším žiakom zároveň neustále predkladáme ďalšie výzvy, aby sa nenudili. Učiteľ ich nepreťažuje úlohami, ale zadáva také, aby deti neustále motivoval. Rozdeľuje úlohy v rámci triedy podľa toho, čo ktoré dieťa potrebuje.

12. PODPORA SPOLUPRÁCE

POZNATKY SA RODIA VĎAKA DISKUSII

Deti nečakajú, kedy sa výsledok objaví na tabuli. Pracujú v skupinkách, po dvojiciach alebo i samostatne. Každý žiak je potom schopný povedať, ako k výsledku prišiel, a vie to vysvetliť aj druhým. **Výsledok sa rodí na základe spolupráce.** Učiteľ tu nie je konečnou autoritou, ktorá len povie, kde je pravda – a otočí sa ďalší list učebnice. Žiaci si budujú vlastný plnohodnotný poznatok, o ktorom neustále premýšľajú.

Z webovej stránky www.h-mat.cz spracoval František Bobenič

Jesenné štvorsmerovky

JABLKÁ, JEŽ, MRAK,
ŠARKAN, JESEŇ,
BABKA, HRÍB, OKTÓBER,
ŠKOLA, STROM

Riešenie: 18 písmen

Šimon Kuchta

K	J	A	B	L	K	Á	J
A	L	K	A	J	E	Ž	E
R	E	B	Ó	T	K	O	S
M	Š	A	R	K	A	N	E
B	S	B	T	O	M	V	Ň
Í	I	Č	A	L	O	K	Š
R	K	Y	O	D	R	CH	Á
H	DZ	L	I	S	T	A	J
D	E	D	K	O	S	Ú	!

ŠARKAN, HRUŠKA, JABLKO, LIST,
VIETOR, MRAK, DÁŽDNIK,
KMEŇ, SLIVKA, BABKA, DEDKO,
DÁŽĎ, OKTÓBER, ŠKOLA,
STROM, JEŽ, LOKŠE, HRÍB,
GAŠTAN

Riešenie: 15 písmen

OKTÓBER, JEŽ, HRÍB, JABLKÁ,
JESEŇ, ŠKOLA, BABKA,
ŠARKAN, STROM, SLIVKA,
DÁŽDNIK, JEDNOTKA, DAR,
DEDO, LOKŠE, HMLA, MRÁZ

Riešenie: 5 písmen _ _ _ _ _

babku, dedka.

Juraj Mráz, Damián Kapinus

F	A	R	N	A	T	Š	A	G
S	L	I	V	K	A	E	B	N
A	K	Š	U	R	H	R	Í	B
K	Š	Ž	A	L	O	K	Š	E
A	A	E	Y	I	D	K	V	K
R	R	J	E	S	E	Ň	I	I
M	K	A	A	T	D	E	E	N
B	A	B	K	A	K	M	T	D
R	N	L	N	E	O	K	O	Ž
V	O	K	T	Ó	B	E	R	Á
A	L	O	S	T	R	O	M	D

O	K	T	Ó	B	E	R	J	E	Ž
J	A	B	L	K	Á	H	R	Í	B
E	L	A	V	I	E	T	O	R	S
S	O	B	S	L	I	V	K	A	T
E	K	K	I	N	D	Ž	Á	D	R
Ň	Š	A	R	K	A	N	Ľ	A	O
J	E	D	N	O	T	K	A	R	M
Ú	D	E	D	O	B	M	R	A	K
I	H	M	L	A	M	M	R	Á	Z

SVÄTÝ MIKULÁŠ vs. SANTA CLAUS

Svätý Mikuláš. Každý rok, 5. decembra v predvečer sviatku sv. Mikuláša, si deti vyčistia topánky a vyložia ich do okna s nádejou, že ráno v nich nájdú sladké darčeky od sv. Mikuláša. Kto bol sv.

Mikuláš a prečo sa nám s touto postavou a týmto dňom spájajú práve takéto tradície?

Mikuláš sa narodil okolo roku 280 v Patare. Jeho rodičia boli vznešeného rodu a vychovávali ho k poslušnosti, láske, zbožnosti a štedrosti. Po ich smrti počas morovej epidémie, Mikuláš rozdal všetok svoj majetok chudobným. Jeho štedrosť ešte vzrástla, keď sa stal biskupom. Asi najznámejším skutkom sv. Mikuláša je ten, keď zachránil tri chudobné dievčatá pred prácou v nevestinci. Nemohli sa vydať, pretože ich otec nemal peniaze na

veno. Sv. Mikuláš im vtedy v noci potajomky dal do okna tri mešce s peniazmi, aby sa mladé devy mohli vydať. Legenda hovorí, že potom, čo pomohol trom chudobným devám, odišiel na púť do Palestíny a začal žiť ako pustovník. Po čase cítil, že ho Boh volá späť do vlasti. Zastavil sa v meste Myra, kde bol práve snem biskupov. Biskupi sa radili, koho vysvätiť za biskupa v Myre. Dostali vnuknutie, aby za biskupa vysvätili toho, kto budúce ráno prvý vkročí do kostola. Bol to Mikuláš – pustovník! Mikuláš ako biskup pomáhal a zachraňoval v hmotnej aj duchovnej biede. Okolo r. 310 sa dostal do zajatia a bol v žalári ťažko mučený. Zomrel 6. decembra okolo roku 345 - 351 v Myre v Turecku. V legendárnom životopise sv. Mikuláša zohráva významnú úlohu číslo 3. Tri boli dcéry i vrecká zlata, ktorými ich vykúpil, traja boli aj námorníci, ktorých vyslobodil z búrky pri tureckom pobreží, vzkriesil k životu troch zabitých mladíkov a zachránil troch neprávom odsúdených na smrť. Sv. Mikuláš bol mimoriadnou osobnosťou. Po celom svete si ho ľudia pripomínajú, modlia sa k nemu a je mu zasvätených množstvo kostolov. Je patrónom detí, pekárov, námorníkov, majiteľov záložní, lekárníkov a rybárov. Atribúty, ktoré k sv. Mikulášovi patria a býva s nimi zobrazený sú: odev biskupa, mytra, berla, tri mešce peňazí, tri chleby, tri jablká, tri kamene, loď, kormidlo, kotva.

Santa Claus. Postavu fúzatého muža známeho ako Sinterklaas priviezli do USA Holanďania už v 17. storočí. Symbolom Vianoc sa stal až po roku 1809, keď ho vo svojej knihe History of New York spisovateľ Washington Irving premenoval na Santa Clausa. Na prvých ilustráciách pripomínal tučného holandského námorníka v zelenom

kabáte s fajkou. Soby Santa Clausa sa prvýkrát objavili v básni The Night Before Christmas, ktorá vyšla v newyorskom časopise Sentinel 23. decembra 1823. V polovici 19. storočia Santa Claus stále viac prenikal do povedomia americkej spoločnosti a postupne sa z neho stával hlavný symbol Vianoc. Ilustrátor Thomas Nast v roku 1863 po prvýkrát obliekol Santu do červeného kabáta a za jeho domov označil severný pól. V 20. storočí sa Santa Claus stal známym po celom svete a to hlavne vďaka vianočným reklamám CocaColy. Na záver ešte jedna zaujímavosť, v USA sa zhruba 20 000 ľudí živí hraním Santa Clausa.

Mikulášska úloha: Aké číslo zohráva dôležitú úlohu v životopise sv. Mikuláša?

Bonusová úloha: Na jednom z dvoch brehov rieky sú vlk, koza a kapusta. Úlohou prievozníka je pomocou člna previezť vlka, kozu a kapustu na druhý breh rieky. Do člna sa okrem prievozníka zmestí len jeden pasažier (vlk, koza alebo kapusta). Vymyslite návod, podľa ktorého by sa mal riadiť prievozník, aby splnil svoju úlohu. Pri tvorbe návodu pre prievozníka musíme brať do úvahy skutočnosť, že nemôžeme bez dozoru nechať na brehu rieky vlka s kozou, a tiež kozu s kapustou, lebo vlk by mohol zožrať kozu a koza by mohla zožrať kapustu a prievozník by svoju úlohu nesplnil.

NIEKOĽKO ZAUJÍMAVOSTÍ O VIANOCIACH

Počas Vianoc, väčšina ľudí slávi narodenie Ježiša Krista. Presný **dátum** jeho narodenia však nie je známy. To, že týmto dňom bude oficiálne 25. december, určil až v roku 350 pápež Július I. Tento dátum súvisí so zimným slnovratom a bol vybraný zrejme preto, že sa zhodoval s pohanským sviatkom saturnálií, ktorý sa slávil v antickom Ríme a oslavoval boha Saturna.

Tradičnými **vianočnými farbami** sú zelená, červená a zlatá. Tieto farby majú svoju symboliku. Zelená, zastúpená v podobe stromčeka, imela alebo cezminu, je symbolom života a znovuzrodenia. Červené bobule cezminu predstavujú Kristovu krv, červené jablká odkazujú na Adama. A zlatá zastupuje svetlo a hviezdy.

Slovo Vianoce má svoj pôvod má v nemeckom "Weihnachten", ktorý v preklade znamená svätá noc (weißen – svätiť, Nacht - noc). Slovenský výraz je teda iba čiastočným prekladom, prvá časť slova bola len prispôbená nášmu jazyku.

Vo viacerých domácnostiach nechýbajú na vianočnom stromčeku okrem svietielok a vianočných guľí i malé **čokoládové figúrky** zabalené v alobale. Tie majú údajne československý pôvod.

Súčasťou slovenskej štedrej večere býva **vyprážený kapor** zo zemiakovým šalátom. Možno však nie je až taký tradičný ako by sme si mysleli. Kapra zaviedla až v 19. storočí vďaka svojej kuchárskej knižke Magdalena Dobromila Rettigová a zemiakový šalát sa k nám dostal až po druhej svetovej vojne z Ruska.

Prvý **vianočný stromček** bol podľa dochovaných záznamov ozdobený v roku 1510 v lotyšskej Rige. Odtiaľ sa tento zvyk dostal do nemeckých krajín a ďalej potom i k nám. Predtým tiež stromček (jezuľan) visel zo stropu.

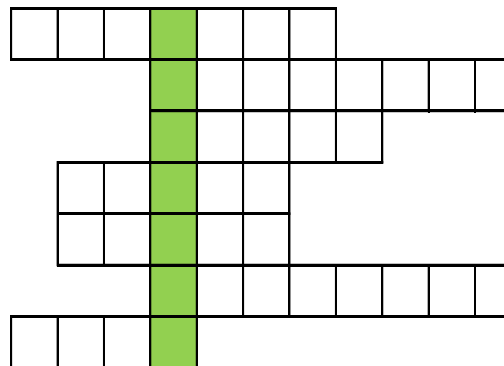
Pre malé deti je **cinkanie zvončeka** na štedrý večer úplne magické. V pohanských dobách malo zvonenie zvončeka odháňať zlých duchov a démonov. Neskôr sa kostolné zvony používali na oznamovanie významných udalostí, najprv tých negatívnych ako požiar alebo úmrtie, ale potom tiež tých šťastných, ako bola svadba alebo narodenie. Zvonenie zvončeka si tak ľudia začali spájať s veselými momentmi.

Hoci si uvedomujeme, že Vianoce nie sú len o darčekom, tešíme sa na ne. Dokonca ich niekedy berieme ako samozrejmosť. Ale ako táto tradícia vôbec vznikla? Nuž, na počiatku bola - medovina... V čase zimného slnovratu sa už naši starí Slovania obdarovávali. Vo forme pozitívnej mágie, dobropraní, dávali sa aj obeťné dary, čo bola medovina a koláče. **Darčeky**, ako ich poznáme dnes, vznikli omnoho neskôr. Poďakovať sa za ne môžeme kresťanom. Vlastne na tú počesť, že sa narodilo božie dieťa ako dar pre ľudstvo, ako vykupiteľ. Ľudia si teda začali dávať drobné darčeky.

A na záver ešte jedna zaujímavosť. Najväčším Vianočným darčekom v histórii bola v roku 1886 Socha Slobody darovaná Francúzmi Američanom.

Vianočná úloha: V ktorom roku a v ktorom meste bol údajne ozdobený 1. vianočný stromček?

DOPLŇOVAČKA

1. Za čím sedávame v škole.
2. Vešíame na ňu svoje výtvyry.
3. Často ich používame na výtvarnej výchove.
4. Od pondelka do piatku chodíme do
5. Na chrbte nosíme školskú
6. Na stene v triede často visí
7. V triede cez prestávky otvoríme

Antónia Bérešová

Súťaž: Vystrihni si kupón, nalep ho na papier, napíš výsledky riešení štvorsmeroviek, doplňovačky, úlohy 1, mikulášskej, vianočnej úlohy a ak vieš aj riešenie bonusovej úlohy, dopíš svoje meno, priezvisko, triedu a odovzdaj svojmu triednemu učiteľovi. Súťažíš o vecné ceny.

Redakčná rada: Paula Puškárová, Barbora Petkáčová, Kristína Puškárová, Karolína Jusková, Laura Lörincová, Antónia Bérešová, Šimon Kuchta, Mgr. Mária Jakubišinová, Mgr. Ján Varga, Mgr. Gabriela Kastelovičová, Ing. František Bobenič, Mgr. Lucia Gregová, PhD.